

การตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย

สถานการณ์

- สถานการณ์ภาระโรคของทั่วโลก (Global Burden of Diseases) ขององค์การอนามัยโลก พบว่าการตกน้ำ จมน้ำ เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตใน 10 อันดับแรกของกลุ่มเด็ก¹
- ทั่วโลกในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำปีละ 135,585 คน เฉลี่ยวันละ 372 คน²
- ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำปีละ 32,744 คน เฉลี่ยวันละ 90 คน
- การตกน้ำ จมน้ำเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี เมื่อเทียบกับการเสียชีวิตจากสาเหตุอื่นๆ ในทุกสาเหตุทั้งโรคติดเชื้อและไม่ติดเชื้อ³⁻⁵
- เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำมากกว่าอุบัติเหตุจราจรประมาณ 2 เท่าตัว และมากกว่าใช้จากไวรัสที่นำโดยแมลงและไขเลือดออกถึง 24 เท่าตัว²
- เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำปีละ 1,415 คนหรือวันละเกือบ 4 คน *²
- อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคนจากการตกน้ำ จมน้ำของเด็ก อยู่ในช่วง 8.9-11.5 *⁶
- การเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำของเด็กมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2548 จำนวนการเพิ่มประมาณร้อยละ 3.7 ต่อปี หลังจากนั้นเริ่มมีแนวโน้มลดลง (กรมควบคุมโรคเริ่มดำเนินการป้องกัน ตั้งแต่ปลายปี 2549)²
- เกือบครึ่งหนึ่งของเด็กที่จมน้ำจะเสียชีวิต (ร้อยละ 41.0)²
- กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีมีสัดส่วนการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำสูงถึงร้อยละ 30.2 ของทุกกลุ่มกลุ่มอายุ
- เพศชายมีอัตราการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำสูงกว่าเพศหญิงประมาณ 2 เท่าตัว
- เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีและ 5-9 ปีมีอัตราการเสียชีวิตสูงที่ใกล้เคียงกัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

- เด็กมักจะจมน้ำเสียชีวิตพร้อมกันครั้งละหลายๆคน เนื่องจากเด็กไม่รู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำและวิธีการช่วยเหลือ ที่ถูกต้องจึงมักกระโดดลงไปช่วยคนที่ตกน้ำ
- เด็กไทยอายุต่ำกว่า 15 ปี วายน้ำเป็นเพียงร้อยละ 16.3⁵
- หากเด็กสามารถว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอดได้จะช่วยป้องกันการจมน้ำได้มากกว่าเด็กที่ไม่สามารถว่ายน้ำได้ถึง 4 เท่าตัว⁷
- เดือนเมษายนมีจำนวนการเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 10 ปี)* เท่ากับ 180 คน (เฉลี่ยวันละ 6 คน) รองลงมาคือมีนาคมและพฤษภาคมมีจำนวนเกือบ 150 คน และตุลาคม 140 คน ซึ่งช่วงดังกล่าวเป็นช่วงปิดภาคการศึกษา²
- ในช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อน (มี.ค.-พ.ค.) มีเด็กตกน้ำ จมน้ำ สูงถึง 471 คน (ค่าเฉลี่ย 10 ปี) *²
- วันหยุดสุดสัปดาห์ (วันเสาร์และวันอาทิตย์) และช่วงเวลา 12.00 - 17.59 น. เป็นช่วงที่มีการเกิดเหตุสูงสุด²
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเสียชีวิตสูงที่สุด รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้²
- แหล่งน้ำที่มีเด็กเสียชีวิตจากการตกน้ำ จมน้ำสูงที่สุด คือ แหล่งน้ำธรรมชาติ (ร้อยละ 49.9) รองลงมาคือ สระว่ายน้ำ (ร้อยละ 5.4) และอ่างอาบน้ำ (ร้อยละ 2.5)⁸
- การตี้มแอลกอฮอล์ก่อนลงเล่นน้ำเป็นปัจจัยเสี่ยงหนึ่งที่ก่อให้เกิดการตกน้ำ จมน้ำ โดยร้อยละ 1.2 ของกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีที่บาดเจ็บรุนแรงจากการตกน้ำ จมน้ำมีการตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อายุต่ำที่สุดของเด็กที่พบว่าจมน้ำและมีการตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ 7 ปี⁸

*ค่าเฉลี่ย 10 ปี (ปี พ.ศ. 2543-2552)

การคาดการณ์

จากการคาดการณ์ในอีก 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2563) หากไม่ดำเนินมาตรการใดๆ จะมีเด็กไทย เสียชีวิตจากการจมน้ำมากถึง 16,696 คน

คำแนะนำ

- **ประชาชนและชุมชน:**
 - สำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในชุมชน (แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง แม่น้ำ คลอง ฯลฯ)
 - จัดการสิ่งแวดลอมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่เด็ก เช่น สร้างรั้ว/หาฝาปิด/ฝังกลบหลุมหรือบ่อที่ไม่ได้ใช้ ติดป้ายคำเตือน เหน้่าทิ้งทุกครั้งหลังใช้งาน กำหนดให้มีพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำที่หาได้ง่ายในชุมชนไว้บริเวณแหล่งน้ำเสี่ยง (ถังแกลลอนเปล่า ขวดน้ำพลาสติกเปล่า ไม้ เชือก)
 - มีมาตรการทางด้านกฎหมาย/กฎระเบียบ/ข้อบังคับ เช่น ห้ามดื่มสุราก่อนลงเล่นน้ำต้องใส่ชูชีพเมื่อโดยสารเรือ
 - ฝึกระวังและแจ้งเตือนภัยในชุมชนโดยเฉพาะช่วงก่อนปิดภาคการศึกษา เช่น ประกาศเตือนผ่านเสียงตามสายในชุมชน คอยตักเตือนเมื่อเห็นเด็กเล่นน้ำตามลำพัง
 - สอนให้เด็กรู้จักแหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น
- **ผู้ปกครองและเด็ก:**
 - ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ไม่เผลอเผลอทิ้งเด็กเล็กไว้ตามลำพัง เช่น ขณะรับโทรศัพท์ ทำกับข้าว หรือเดินไปเปิด-ปิดประตูบ้าน
 - สอน/เรียนรู้จักกฎแห่งความปลอดภัย เช่น ไม่เล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นน้ำคนเดียว ไม่ลงไปเก็บดอกบัว/กระถางในแหล่งน้ำ ไม่เล่นน้ำตอนกลางคืน รู้จักแหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น รู้จักประเมินสภาพแหล่งน้ำที่จะลงไป (ความลึก ความตื้น ความชัน ความเย็น กระแสน้ำ) รู้จักใช้ชูชีพเมื่อต้องโดยสารเรือ
 - สอน/เรียนรู้วิธีการว่ายน้ำเพื่อเอาชีวิตรอด เช่น การลอยตัวหงายเหมือนแม่ชีลอยน้ำ การลอยตัวคว่ำ การใช้ขวดน้ำพลาสติกเปล่า-ปิดฝาช่วยในการลอยตัว และวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้อง คือต้องไม่กระโดดลงไปช่วย แต่ให้ช่วยด้วยการตะโกนเรียกผู้ใหญ่ หรือใช้อุปกรณ์ในการช่วย
- **เจ้าหน้าที่/บุคลากรสาธารณสุข:**
 - ร่วมกับชุมชนในการสำรวจแหล่งน้ำเสี่ยงในพื้นที่
 - แจ้งเตือนภัยให้คนในชุมชนทราบโดยเฉพาะช่วงก่อนปิดภาคการศึกษาทั้ง 2 ภาค
 - ให้ความรู้ในเรื่องปัจจัยเสี่ยง และแนวทางการป้องกันการจมน้ำแก่ประชาชน
 - ให้ความรู้ในเรื่องปัจจัยเสี่ยงและแนวทางการป้องกันการจมน้ำแก่ผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กทุกคนที่พาเด็กมารับวัคซีนหรือตรวจพัฒนาการในสถานบริการสาธารณสุข
 - สอนให้คนในชุมชนรู้จักวิธีการช่วยเหลือคนตกน้ำหรือจมน้ำเบื้องต้น และวิธีการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำที่ถูกวิธี
 - สอบสวนการจมน้ำของเด็กในพื้นที่ และกำหนดมาตรการป้องกันร่วมกับชุมชน

แหล่งข้อมูล

1. World Health Organization. The global burden of disease: 2004 update. Available from: http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/2004_report_update/en/index.html [2009 Sep 15].
2. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. สถานการณ์การตกน้ำ จมน้ำของเด็กในประเทศไทย. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2552.
3. สุชาดา เกิดมงคลการ. จำนวน ร้อยละ และอัตราการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บ พ.ศ. 2546-2550 [เอกสารไม่ตีพิมพ์]. สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2551.
4. สัม เอกเฉลิมเกียรติ. ทบทวนวรรณกรรมการจมน้ำของเด็ก. ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2550.
5. Sitthi-amorn C, Chaipayom O, Udomprasertgul V, Linnan M, Dunn T, Beck , et al. The Thai National Injury Survey. Bangkok: Institute of Health Research, Chulalongkorn University; 2006.
6. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. จำนวนและอัตราการเสียชีวิตจากการจมน้ำ พ.ศ. 2542-2552 [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข; 2553.
7. Michael Linnan. Issues in Data Collection [File], Workshop on Prevention of Childhood Drowning in South-East Asian Countries: Manila (Philippines); 23-25 March 2010.
8. กาญจนีย์ ดำนาจแก้ว. รายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ (Injury Surveillance System: IS) ปี พ.ศ. 2541-2550 [ไฟล์ข้อมูล]. กรุงเทพมหานคร: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข; 2552.

จัดทำโดย...

สุชาดา เกิดมงคลการ

สัม เอกเฉลิมเกียรติ

กลุ่มพัฒนาภาคีเครือข่าย

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

www.thaincd.com